

John Harvey Kellogg

John Harvey Kellogg kétség kívül az adventizmus egyik legmeghatározóbb alakja, jó és rossz értelemben egyaránt. Kimagasló tehetséggel megáldott, nagy munkabírási ember volt, aki az adventista egészségügyi alapelvek és a természetes gyógymódok eredményes alkalmazása révén széles körben ismertté tette az egészségügyi üzenetet és ezzel magát az adventizmust is a korabeli világban. Munkásságának az egyházra gyakorolt pozitív hatásait azonban ellensúlyozták az általa okozott súlyos károk, amelyek végül az alfa-válságként ismert eseményekhez vezettek. Ezek eredményeként végül ő maga és az általa vezetett intézmény is kivált az egyházból.

Életrajzi adatok, életút

John Harvey Kellogg 1852. február 26-án született a Michigan állambeli Tyrone-ban John Preston Kellogg (1806-1881) és Ann Janette Stanley (1824-1893) gyermekeként. A család 1860 után Battle Creekbe költözött, ahol édesapja seprűgyárat alapított. John előbb a gyárban, majd a Battle Creek-i könyvkiadónál dolgozott.

Kellogg először a Battle Creek-i magániskolába járt, később átiratkozott a Michigani Állami Iskolába, végül a New Yorki Egyetemi Orvosi Kollégiumba jelentkezett, ahol 1875-ben orvosi diplomát szerzett. Az orvosi tanulmányokra 1873-ban a White házaspár bátorította, akik ebben anyagilag is támogatták.

1879. február 22-én házasságot kötött Ella Ervilla Eatonnal (1853-1920).

A házaspárnak nem volt saját gyermeke, de több mint 40 örökbe fogadott gyermeket neveltek fel (akik közül hetet Kellogg a nevére is vett), felesége 1920-ban bekövetkezett halála előtt.

Orvosi pályafutása és személye

A Battle Creek-i szanatórium főorvosaként szerzett hírnevet magának. A szanatórium a Hetednap Adventista Egyház tulajdonában volt és a gyülekezet egészségügyi alapelveit követte (vegetáriánus étrend, alkoholtól és cigarettától való tartózkodás, rendszeres testmozgás – amelyek abban a korban forradalmiaknak számítottak). Kellogg a vegetarianizmus szószólójaként volt ismert, étrendi előírásai elleneztek a hús fogyasztását, de nem tiltották teljesen.

Nagy híve volt a különböző diófélék fogyasztásának, és hitt abban, hogy a növekvő népesség okozta élelmiszerhiányra ez a növény lehet a megoldás. Noha a Kellogg márkanévnek köszönhetően személyét mai napig főként a kukoricapehellyel hozzák kapcsolatba (testvére, Will Keith Kellogg meg is gazdagodott ennek gyártásából és forgalmazásából), ő szabadalmaztatta a mogyoróvaj előállításának módját is.

Kellogg órákat tartott a háziasszonyoknak az ételek elkészítéséről. A szanatórium lakói részt vettek a mindennapos, közös légzőgyakorlatokon, és az ebéidőben tartott menetekben is, ezzel hirdelve a rendszeres emésztés fontosságát.

Légzőgyakorlatok a szanatóriumban (1900 körül).

Kellogg egyik alapelve volt a betegek rendszeres béltisztítása bőségesen fogyasztott vízzel és beöntés formájában is. Minden egyes beöntést fél liter joghurt követett, amelynek felét a betegek megették, a másik felét pedig beöntéssel juttatták a szervezetbe, hogy a joghurt pótolja a bélfloórát.

Kellogg képzett sebész is volt, és sokszor műtötte rászoruló betegeit a szanatóriumban.

A szanatórium közismert voltát és népszerűségét jelzi, hogy betegek között olyan hírességek is megfordultak, mint **William Howard Taft**, az USA elnöke 1909 és 1913 között, **Roald Amundsen**, az Északi-sarkkör felfedezője, **Amelia Earhart** pilótanő, **George Bernard Shaw** Nobel-díjas drámaíró, **Johnny Weissmüller** olimpiai bajnok úszó és filmszínész, **Henry Ford**, a Ford gyár megalapítója, **Thomas Edison** feltaláló, **John D. Rockefeller** olajmágnás, és sokan mások.

Kellogg ismertségét bizonyítja az is, hogy 1994-ben igen neves szereposztással filmet is forgattak róla, „Promenáda a gyönyörbe” címmel. A film némi iróniával mutatja be a doktor és szanatórium tevékenységét, többek között azt is, hogy a házasság keretei között is ellenezte a szexualitást (ami egyébként megfelel a valóságnak).

„Kellogg alacsony, erőteljes férfi volt, akiről később azt beszélték, hogy mialatt fehér öltönyben és kamásliban biciklizett Battle Creek felé, munkába menet gyakran diktálta levelezését az oldala mellett rohanó, lihegő, ziháló titkárnak. Bonyolult, elbűvölő és lebilincselő egyéniség volt, aki a gyógyítás természetes, intuitív képességével rendelkezett, és félelmet keltő parancsszavakkal adott utasításokat...” (1 -L.R. Walton: Omega, BIK, 2002, 13.o.)

„Az alatt az idő alatt, amit az egyházban töltött, talán mindenki másnál többet tett azért, hogy a világ figyelmét a hetednapi adventista műre irányítsa. Előadásai, több mint ötven könyve és a Battle Creek-i Szanatórium megalapozták hírnevét, azonban nehezen viselte az övétől eltérő véleményt képviselőket. Korai éveiben erősen támogatta Ellen White egészséggel kapcsolatos elveit, amikor azonban Ellen White megfeddte őt nézetei és bizonyos tettei miatt, Kellogg egyre jobban eltávolodott a gyülekezettől. Ellenszenve egyre nőtt az egyház előjáróival szemben, mert azok szerint tanulatlanok voltak és többségük nem követte az egészségügyi reformokat, különös tekintettel a húsevéstől való tartózkodásra. A.G Daniells, a generálkonferencia elnöke különösen magára vonta az ellenszenvét. Míg befolyása csúcsán Kellogg több mint kétezer embert foglalkoztatott a szanatóriumban, addig az egész egyház (ezen kívül) csak ezerötszázat.” (2)

Konfliktusok az egyház vezetőségével, harc a hatalomért

Noha a szanatórium csak 1902. februárjában égett le, a problémák kezdete korábbra nyúlik vissza:

„Néhány éve már aggasztó jelek mutatkoztak a Battle Creek-i szanatóriumban. Fennállt a veszély, hogy az intézmény elveszítheti az egyház irányítását. Kellogg már kimutatta a foga fehérjét. Már 1895-ben létrehozta az Amerikai Orvosi Misszionárius Főiskolát, és kezdte leválasztani az egyháztól. 'Ez nem egy szektás iskola – jelentette ki – és szektás tantételeket ott nem fognak tanítani'.” (1-13.o.).

„Ellen White arra intette Kellogg-ot, hogy ne különítse el orvosi és egyházi munkát. Attól tartott, hogy a doktor kezében túl nagy hatalom összpontosul. Annak ellenére, hogy Kellogg megpróbálta hiteltelenné tenni, Ellen White fáradhatatlanul igyekezett megakadályozni, hogy az orvos elhagyja a gyülekezetet. Azonban tanácsait Kellogg egyre kevésbé vette figyelembe...” (2)

„Ebben az időben a szanatórium volt a legerősebb hatalom az egyházban. Ez azt jelentette, hogy előbb-utóbb foglalkozni kellett John Harvey Kellogggal, ha a legnagyobb intézmény jövőjét biztosítani akarták látni...”

Ellen White évek óta levelezett a doktorral és arra kérte, parancsoljon megálljt becsvágyó Battle Creek-i elképzeléseinek és a pénztöbbletet küldje a világ munkamezejére... Válaszul furcsa

kijelentéseket kapott: A szanatóriumot alapítólevele gátolja abban, hogy pénzt továbbítson Michigan államon túlra. Találékony érv, amely alkalmas a felszínes hallgató meggyőzésére, aki nem ismeri fel a törvénnyel való manipulációt ebben az érvelésben. Ellen White számára azonban ez teljesen nyilvánvaló volt, mert ő prófétai szemmel látta az eseményeket. Látta a jogtanácsosok elegáns irodáit, a dokumentumokat fürkésző ravasz szemeket, és a szenvedélyes kis embert fehér öltönyben, amint csendesesen ült, miközben ügyvédei dolgoztak neki... Ellen White azt írta 1898-ban, hogy látott embereket jogászokkal kart karba öltve, de Isten nem volt a társaságukban... *'Megbízást kaptam, hogy elmondjam nekik: ti nem vagytok az Isten lelkének a befolyása alatt'...*

Kellogg éppen ügyesen módosította a szanatórium szervezeti felépítését olyan formára, amely egy napon majd lehetővé teszi, hogy szavazás útján kiválják az egyházból... Szép sorjában új testületet alakítottak, szabályzatokat fogadtak el, és részvényeket bocsátottak ki... A felszín szemlélve úgy tűnt, mintha csak a formalitásoknak tettek volna eleget, pedig azok, akik alaposan áttanulmányozták a szabályzatokat, látták a bennük rejlő lehetőségeket a hatalmas változtatásokra... Kellogg kész volt a válasszal: 'Ez csupán formalitás, és a testület így majd élvezheti az állami törvények előnyeit.'...

Kellogg legújabb elképzelése... az volt, hogy minden egyes, az egyház által Amerikában alapított szanatóriumot – bárhova települt is – csatolják egészen Battle Creek felügyelete alá... Ez volt az az elképzelés, amellyel Ellen White és az egyház vezetői olyan nyomatékosan szembeszálltak..." (1-13-15.o.).

A szanatórium leég, de újjáépítik

A 20. század elején Dr. Kellogg vitába keveredett az adventista egyház vezetőivel, hogy ki irányítsa az adventisták egészségügyi létesítményeit. Végül elérte, hogy ő vezesse a Battle Creek-i szanatóriumot. Az ihletett tanácsok ellenére, miszerint elszórtan, több, kisebb központot kellene berendezni az egészségügyi misszió céljára, a doktor folyamatosan fejlesztette, bővítette a létesítményt.

Isten végül nyilvánvaló jelét adta a nemtetszésének: 1902. febr. 18-án porig égett a szanatórium. A betegeket ugyan sikerült biztonságba helyezni, de az épületből semmi nem maradt. Az anyagi kárt 300-500 ezer dollár közé becsülték, az oltás során több tűzoltó is súlyosan megsérült. (3)

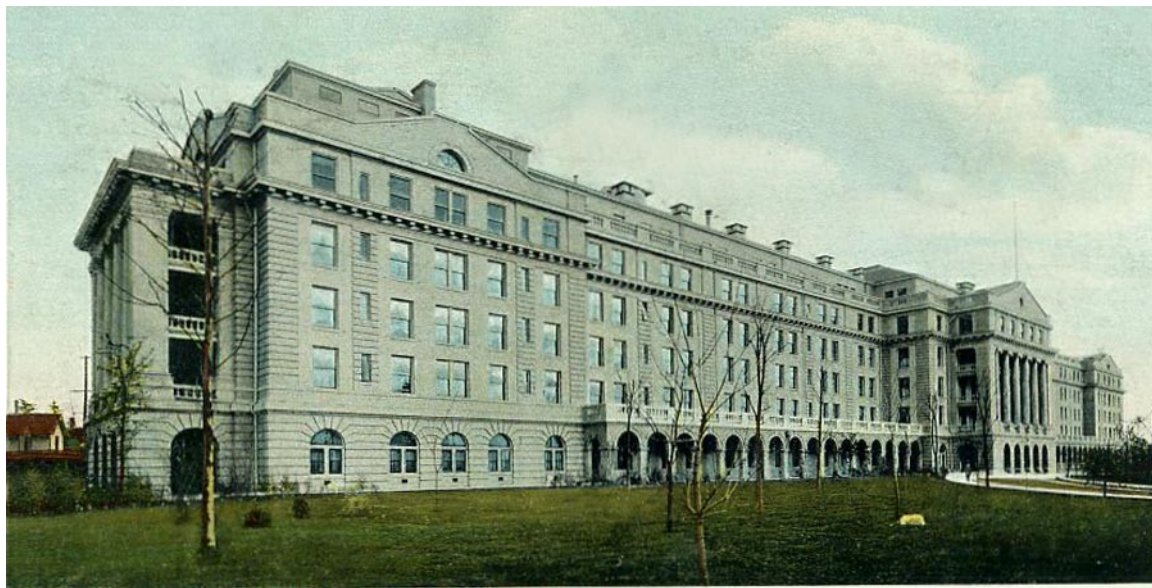
Kelloggot utazás közben érte a hír. A történeteket azonban nem figyelmeztetésnek tekintette, hanem váratlan lehetőségnek. Ahelyett, hogy magába szállt volna, már utazás közben egy még grandiózusabb épület tervein kezdett dolgozni. Az alapok lerakásánál derült ki, hogy a valóságban még a tervekben szereplőnél is lényegesen nagyobb az épület – 165 méter hosszú a Kellogg által ígért 135-höz képest.

Az újjáépítés tényéről, annak következményeiről így ír Ellen White 1904-ben: „Amikor az Úr a nagy Battle Creek-i szanatóriumot elsöpörte az útból, nem szándékozott újra felépíteni. Ha ezt a tanácsot megszívlelték volna, a Battle Creek-vel kapcsolatos súlyos felelősségek most nem léteznének. E felelősségek rettenetes terhet jelentenek”. (idézi:

1-18. o.)

A „rettenetes terhekkel” arra utalt, hogy a túlzottan ambiciózus tervek miatt roppant anyagi

BATTLE CREEK SANITARIUM, BATTLE CREEK, MICH.

felelőségek nehezettek az egyházra. Ezeket kézenfekvőnek látszott egy olyan sikerre számot tartó könyv kiadásával enyhíteni, amelyet az adventista körökön kívül is ismert és népszerű Kellogg írt.

Kellogg nézetei – Az élő templom (The Living Temple)

„Kellogg néhány év óta furcsa kijelentéseket hangoztatott az Isten természete felől. 'Isten bennem van – mondta a legutóbbi [1903?] generálkonferenciai tanácskozáson – és mindaz, amit teszek, Isten ereje hatalma. Minden egyszerű cselekedet Isten teremtmői tette... A fűben, fában, a növényekben, mindenben körülöttünk Isten van jelen'. A dolgoknak ebben a sémájában nem volt hely a menny és a föld között közlekedő angyalok számára sem... A szentély megtisztítása nem egy messze távoli mennyben történő valami... A szív a szentély, ami megtisztításra vár... Talán nem volt tudatában, de támadta a mennyei szentély tantételét.

'Azok a tantételek, amelyek az ő logikai következtetéseit követték, elsöprik az egész keresztény társadalmat' – figyelmeztetett Ellen White.” (1-19-20., 33. o.)

A könyv kiadását elbírálni hivatott bizottság megoszlott, három a kettő ellenében a kiadást támogatta. Az őszi ülésszak végül a kisebbség mellett döntött, a kiadás gondolata lekerült a napirendről. Kellogg ekkor újabb utat talált a céljai elérésére: nem a közösségtől kérte a könyv kiadását, hanem külső megrendelőként jelentkezett a kiadónál, aki fizet a nyomtatásért. 5000 példányt rendelt. A kiadó elfogadta a megbízást, minden készen állt a nyomtatásra, amikor 1902. december 30-án a kiadó is leégett.

Arra számítanánk, hogy két ilyen megrendítő, látványos figyelmeztetés néhány hónap leforgása alatt eredményt hoz, de nem ez történt. A küzdelem nem ért véget, most kezdődött csak igazán...

Harc az egyház vezetéséért

Kellogg „tűzvész utáni első cselekedeteinek egyike az volt, hogy a kéziratát nyomtatásra elvigye egy másik kiadóhoz.

Kellogg belefogott az egyház vezetésének közvetlen kihívásába, és nemsokára világossá vált, hogy a játszma sokkal többet jelent egy könyv kinyomtatásánál. Valójában a generálkonferencia irányítását is magában foglalhatta...

Voltak jelek, amelyek arra mutattak, hogy Kellogg megpróbálkozott az egyház vezetésének megbuktatásával. 1901-től 1903-ig nem volt semmilyen generálkonferenciai elnökség. Helyette volt egy 25 férfiből álló bizottság, akik „elnököket” választottak. Ideális körülmények között ez a szervezet elég jól működhetett volna, de volt egy gyengesége, ami bárkinek feltűnhetett, aki rendelkezett egy kis politikai gyakorlattal és ambícióval. A világegyház vezetőjét többé már nem lehetett kiszemelni, és nem kaphatott mandátumot az ülésszak alatt működő generálkonferencia által, hanem 24 másik férfi jelölte ki. Befolyásolj közülük tizenhármat, és hivatalba juttathatsz bárkit, akit csak akarsz.

Kellogg nem az a fajta ember volt, aki elszalaszt egy ilyen lehetőséget. 1902 és 1903 között intenzív kampányba kezdett, hogy A.G Daniells-t elmozdítsa a generálkonferencia vezetéséből, és bár terve végül is meghiúsult, a doktor híveket toborzott, koalíciót verbuvált erőteljes, magukat értelmesen kifejezni tudó férfiakkól, akik teljességgel támogatták a teológiáját, és azt gondolták, hogy az ő szempontjait kellene az egyházban a lehető legszélesebb körben közkinccsá tenni. (1-26-27.o.)

Tehetsége a küzdelemben is megmutatkozott: „Ballenger [aki szintén tehetséges ember volt, és ez idő tájt ugyancsak szembekerült mind a vezetéssel, mind Ellen White-tal] hatalmasan uralta mind a szavakat, mind az érzelmeket, és világosan megértette, hogy az emberek ösztönösen támogatják a hátrányosabb helyzetben lévőket, néha még a vallásos igazság ellenére is... Ugyanezt a taktikát használta John Harvey Kellogg is, aki miután kiragadta a Battle Creek-i szanatóriumot az egyházból, még meggyőzően tudott beszélni a vélhetően Daniells testvér és Willie White által vele szemben elkövetett igazságtalanságok feletti „sírásról és az arcán lepergő könnyekről”. (1-38.o.)

Alfa és Omega

1904. júliusában, az események közepette E. White így értékelte a történeteket: „*Ne légy félrevezetve! Sokan eltérnek majd a hittől, gonosz, hitetlő lelkekre és tantételekre figyelve. E veszély alfája áll most előttünk. Az omega sokkal ijesztőbb mértéket ült majd.*” (idézi: 1-42.o.)

Az eszmei küzdelem még évekig tartott. "1907. november 10-én a Battle Creek-i gyülekezet törölte Kelloggot a tagjai közül, ami tragikus lezárulását jelentette a Hetednap Adventista Egyházban kifejtett hatalmas befolyás harminc évének". (2)

John Harvey Kellogg 1943. december 14-én, 91 évesen hunyt el, és a Battle Creek-i Oak Hill temetőben helyezték végső nyugalomra.

„Sok, ragyogásáért csodált csillag fog majd akkor kihunyni a sötétben. A polyvát felhőkben hordja el a szél még olyan helyekről is, ahol csak gazdag búzatáblákat látunk”. (Bizonyágtételek a gyülekezeteknek, V. kötet, 81.o.)

Forrás:

- (1) L.R. Walton: Omega, BIK, 2002
- (2) <http://www.whiteestate.org/pathways/jkellogg.asp>
- (3) <http://www3.gendisasters.com/node/511>
- (4) http://hu.wikipedia.org/wiki/John_Harvey_Kellogg

Ellen G. White 1899-ben

